

ЗОЛОТА ЗАРАЗА.

(Переклад з російського.)

Жили — були на світі селяни і робітники, жили — тужили і завидували ситим та багатим.

— І коли то вже буде кінець нашій біді?

— А от як всі помремо з голоду, тоді буде й кінець.

— У кого гроші, тому тільки й жити на світі.

— Але нашому братові і в минувшині була лише мука. Ні, не назад, а вперед треба дивитись.

— А що-ж там вперед? Крутом — нічого!

Гріхо скажили ся селяни і робітники на свою долю і звернули ся до своєї одинокої надії, писали до царя делегатів.

Цар змілював ся і прийняв. — Зовсім ти, царю, забув за нас, — кажуть делегати.

— То ви припімнути прийшли? Нагадали?

— Та зараз-же не сварі!

— В чім-же діло?

— Чи-ж ти не чув про наше жите? — здивувались делегати.

— Ну, в мене і без вас много справ. Ви думаете, що то легко правити вами?

— Ти нами не прав! Ми може і самі правили би собою...

— Як самі?

— Та так, самі собою.

— А се що, бунт?

— Та й чого-ж то бунт! Ми от про землю...

— А ми про права, щоб всім годни і проче, як в програмі.

— У вас і програма е? — здивував ся цар.

— А у нас також і припорушення е...

— Цар забрав у селян і робітників припорушення і програми і сказав, що сам все розгляне.

II.

Коли на другий раз прийшли до царя делегати, він заявив, що всього дати не може, а дасть котресь одно: або землю, або волю.

— Нам сказано, щоби без землі і до дому не приходити.

— А нам без прав — навіть і на очі не показуй ся.

— Се наше діло, а у нас неможу. Подумайти еше.

Селяни і робітники, вишшовши з палати, зробили на раду.

— Нам просто смерть без землі!

— А нам хоть гинь без свободи!

— Коли-б земля, то і без свободи було-б вільно.

— Коли-б свобода, то ми і без землі зажили би.

— Так ви он куди гнете!

— А ви куди?

І зачали селяни та робітники сперечатися між собою, аж найшли ся треті.

— Та що вам даремно сперечатися! Будемо домагати ся землі і волі!

— Правда!

З такою постановою пішли знову до царя.

— Ну, як же погодили ся? — запитав цар.

— А так, що землі нам, і волі нам.

— Та того ще в світі не було, щоби і землі, і волі е.

— А ти, зроби — то й буде.

— Ні, так не буде, а беріть лише права і свободи.

— На одні лише права ми не годимо ся.

— А ми годимо ся, — казали другі, але найшли ся і треті:

— Если свободу, то давай таку, щоби взяти панський і прочі землі.

— Ні, такої свободи нема, а як у Німціях, наприклад.

— Если без землі, то нам те все до нічого.

— Ми годимо ся так, як у Німціях.

Цар зрозумів, що і при "німецькій" свободі все оділо добується ся до землі, і сказав, що він прикаже банкам видати банотні тільки грошей, кільки хто захоче.

— Підурини! Дадуть тобі папірних грошей, а їх ніхто і взяти не хоче.

— Гроші будуть тільки з чернішого золота.

— Значить права і гроші? — Так.

Робітники пристали на права, а селяни сказали, що за гроші можна буде і землю купити.

III.

Після видана царського маніфесту про гроші, по всім краях почались празники, хоча більшість і сумнівалась в здійсненні такої нігде нечуваної і невиданої реформи.

— По містах всі улиці і будинки були прикрашені прапорами, а ночами запалювано огні і пускано ракети. По селах же старі і малі водили хоруводи і дзвонили в дзвони, як на великдень.

Двери і скрині в банках не зачинялись цілими добами, і вский міг приходити і брати гроші, скільки йому захотіло ся.

Робітники з жінками і дітьми ходили до найкращих склепів і купували найдорожші товари, не торгуючись, скільки за них зацінено. Були вони також постійними гостями першорядних ресторанів, де казали собі давати найліпші страви і вина, а прислузі давали золото на чай. Театри, концерти і інші забавні місця також були заповнені робітниками і всі вони платили поприїтні ціни, щоби побачити добрих акторів.

Серед селян почала ся така радість, що в місцевих коршмарів і торговців не ставало горілки, матерії, солодошів і інших товарів. Тоді селяни і селянки разом з дітьми забирались до міст і тут прилучувались до празників робітників.

За приміром селян і робітників пішли ріжні канцеляристи, урядники, прислуга, дівчата і прочий люд, чіе жите було завсідги буденне.

Богачі сторонили і уступали перед раптом розбогатівшою товпою, поглядаючи боязливо на новопоявивших ся роскішників жита.

— Чим се все закінчить ся? — питали одні.

— Та вже-ж не добром! — відповідали другі.

— Побачимо! — рішали треті.

Взагалі-ж ніхто нічого не знав і всі тільки побуовали ся чогось еше не бувалого в світі.

Коли пройшов перший чад празникованя, селяни кинули ся до землі і почали скуповлювати її на цілі по казочно високим цінам, а потім побачили, що не варта її купувати.

— На що нам тепер земля, коли підемо до банку і набереш золота, скільки угодно. Робітників кинули ся з початку на роскішні помешкання і доми в ліпших частях міста і платили за них дивовижні ціни, але побачивши, що все оділо для всіх не вистарчить, почали будувати робітничі палати, яких еше і світ не бачив. Все-ж таки діло йшло дуже помалу, тому, що думка про будову інтересувала небагатьох, а більшости не було взагалі потреби щонебудь робити.

— Це всіміе!

У селян назбирало ся так багато золота, що вони почали золотити коровам роги а коням копита. Робітники також де мали куди дівати золота, і тому жінчини стали виділяти в коси золоті нитки і вишивати чоботи. Словом, в роскоші селяни і робітники далеко перевищили бувших богачів.

Тоді богачі, щоби не змішувати ся з бувшою чернею, проголосили всяку роскіш вершкого пережитого, поганого смаку і стали одягати ся у все чорне і сіре. І се останне стало називати ся гарним тоном і вишуканим смаком.

IV.

Мало помало, і чим дальше, тим більше стала відчувати ся нестача продуктів і товарів. Богачі тішились з сего і прятали запаси, щоби викликати біжку між селянами і робітниками. Виняняли вони окремих прислужників, котрі в газетах, на улиці і в публичних домах надрозьявали селян на робітників, обвиняючи їх в неохоті працювати і обмінювати ся

хлібом і товарами.

Гроші втратили всяку вартість, і багатим став не той, у кого много грошей, а у кого много продуктів і товарів. Найлекшим і найвигіднішим ділом стала торговля, тому що навіть всяке лахміте розкуповувало ся наскоро, як ріжкі рич на ліцитації.

Всім стало ясно, що треба побільшити число всяких товарів, але як? Пробували спроваджати товари з чужих країв, але заграничні царі заборонили своїм підданим зносити ся з краєм, навіщеним "золотою заразою".

Тоді рішили писати до царя делегатів з просьбою застановити видаване грошей.

— Не дай погубити всім, як від зарази! — почали просити делегати.

— Живіть по старому! — предложив цар.

— По старому не хочемо.

— Як же ви хочете?

— Щоби тільки на себе робити, а пани та купці, — як собі хотять.

— А я?

— Або з нами, або з ними. Нічого не розумію.

— Нам земля, — сказали селяни.

— А нам фабрики, — сказали робітники.

— Сего еше нігде в світі не було, не буде і в мене. Живіть по старому і працюйте на себе, на мене, на панив, на купців, словом, на всіх, як і перше. Кождий піп скаже вам, що так вже від бога встановлено і святими осячено.

— Ми так не хочемо.

— А все таки будете! Ніколи були гроші і запаси, то ніхто не хотів йти до мене на службу, і в мене не було ні війська, ні поліції, ні урядників, щоби заставити вас оділо робити а друге не робити. Коли-ж не стане ні запасів, ні грошей, тоді найдуть ся охотники послужити мені, тоді а вас заставлю жити по старому. Зрозуміли?

— Як не розуміти, тільки що ми на се не годимо ся.

Цар зривнув плечима.

— Чому-ж? — запитав.

— Тому, що ми прирекли оділо другому: не робити більше на панив і купців. Розумію?

— Се не можливо!

— Коли так, то ти панський і купецкий цар. До них і йди, а нам ти більше не потрібний. Ми й самі упораємо ся.

Селяни і робітники пішли, а цар лишив ся один з панами і купцями.

Купці предложили цареві наняти чужоземні війська для усмиренья бунтівників проти приватної власности, але всі царі бояли ся занесення в свій край "золотої зарази" і вагали ся помогати.

V.

Стали селяни думати, як їм без царя бути.

— Приходить ся, видно, своїм розумом жити.

— Треба би з ким небудь порадитись.

Пояснюють межі собою, а де, найшли ся добрі люди, котрі порадили їм піти до вчєрого дятеля.

— Така розумна птиця, якої еше ніхто не бачив, — говорили їм. — У всіх науках і філософіях, як по пальцях числитсь.

Найшли ся і такі, що радились піти до ворожок і знахорок.

— Сі вже назад і наперед бачуть, і на аршин в землю. Від них ніхто не втаїть ся...

Пішли насамперед до вчєрого дятеля. Була се пестро розмальована і бистра птиця. Тільки те й робить, що межі книжками з полиці на поліско скаче і носом деркоче по книжках, як по корі. А на стінах полиці з книжками не тільки не почесав, але й оком не окинеш, а він на пам'ять знає, де яка книжка лежить.

Вчєвний в птиці — незмирима, і раді були селяни і робітники, що попали до дятеля.

— Сей направить на дорогу!

Вчєвний дятель вислухав селян і робітників і сказав їм: — Приречене ви дали, не подумавши, не розібравши

не приміривши. Не робіть ні на панив, ні на купців; по вчєному значить — соціялізм, а чи багато чули ви чого про него? Бачите отсю гору книг? Глянули селяни і робітники на ту гору книг, а з них і шапки попадали, — така була висока.

— От як перечегаєти отсі всі книги, тоді й пізнаете, що таке комуна, але вам потрібно ще перше грамоту пройти. За скоро ви пішли з вашим приреченем, навіть поперед історії, за що і будете покарані.

— Що царя ви скинули, се добре, а що приречене дали, то се не добре. Щоби не налякувати на себе біді, відмовтеся від приреченя, і починайте працювати на панив і на купців. В них гроші і знає, а у вас що? Нічогоєнько.

— Так нам і цар говорив! Значить ти за царем, розумна птице? — здивували ся селяни і робітники.

— Ні, я за вами, а тільки, що вам не справили ся з вашим ділом без панив і купців.

— Якке не справили ся, коли ми ціле жите від землі кормимо ся?!

— Якке нам не справили ся, коли ми ціле жите ведемо на заводах та на фабриках?

— Та де-ж вам справили ся, коли ви по лутньому ні κραватки не можете завязати, ні рукавичок натягнути, ні кальшів обути, ні парасолі на час розложити! Пожуйте без царя, але з купцями — панами літ хоч з півсотні, а тільки вже тоді попробуйте своїм умом зажити.

— Ні, ти хотяй птиця розумна, вчена, балакуча, але щось-то будьте не те...

І пішли з ними від дятеля селяни і робітники, щоби попробувати щастя в знахорки, всевітній ворожки.

Вислухала їх ворожка-пані і каже: — За мого жита се вже не перший случай. Є такий край, називаєт ся Франція; і е в нїм місто Париж, а в тому то місті і була комуна. Добре були вони почали, та але закінчили, розстріляли комунарів.

— Та хто-ж?

— Та жовірни. Те саме може случити ся і з вами, если не образумите ся і не відмовите ся від приреченя.

— Та хіба-ж жовірни то не ми самі?

— Бувають часи, що карабіни самі стріляють.

— Ні, ти також щось не те...

— На вас і в сусідів вистарчить жовірни.

— Хіба їм до нас? Ні, ти не лякай нас!

Оставили селяни і робітники світову ворожку, і пішли до звичайної знахорки.

Вислухала їх знахорка тай каже: — Діло ваше не з простих, але все-ж таки воно людських, не божих рук. Ось послухайте моє казочки. Жили-були на світі кість біла і кість чорна. Перша в палатах, а друга — в землянках. Наділо чорній і забажала вона пожити хотяй би в хаті та не ма кому побудувати: всі робітники були на панщині у кости білої. Стала чорна кість проситись на волю. "От туди хаме засмарований! Куди вже вам, замуравані!" Тоді кість чорна, набравшись відваги і втративши терпеливість, зайшла до царських палат, тай каже: "Тут і для мене місце!" Цар перелякав ся і втік, а кість біла і чорна почали в купі правити вишукеними на волю робітниками. Так було, друзі, у Франції і еше денебудь.

— А ти що знаеш про комуну?

— Та-ж те саме, що й всі. Дослухайте-ж казочки. Коротко чи довго правили біла і чорна кість, а тільки наділо їхне правліне робітникам, і прирекли вони твердо не робити на кісток.

— Туди-ж ви з постолами! Куди ви претесь блюзніжки? — кричать на них і не пускають їх кісточки. Тоді, набравшись з голоду відваги, зайшли в райські палати блюзніжки і постольники, та як крикнули: "Тут і наше місце!" За царем

і слід загинув, а його прислужники поховали ся по норах, і не докликати ся їх на жадну службу." Грозять допекти вам, друзі милі, голодом і холодом, але ви тримайтеся твердо вашого великого приреченя і світ новий, еше нечуваний, ви побачите.

І пішли селяни і робітники будувати царство нове, для всіх рівне і свободне.

K.M.

В котрих краях заведено 8-годинний день праці.

Нижче подано спис країв, котрі завели в себе вісімгодинний день праці.

Краї	Дата
Австрія	19. грудня, 1918.
Чехо-Словакія	9. грудня, 1918.
Данія	12. лютого, 1919.
Екватор	11. вересня, 1916.
Фінляндія	27. листопада, 1917 (попращано 14. січня, 1918).
Франція	23. чвітня, 1919.
Німеччина	23. листопада, 1918.
Люксембург	14. грудня, 1918.
Мексико	31. січня, 1917.
Нідерляндія	1. листопада, 1919.
Норвегія	14. січня, 1918.
Перу	15. січня, 1919.
Польща	23. листопада, 1918.
Португалія	7. мая, 1919.
Росія	11. листопада, 1917.
Югославія	12. вересня, 1919.
Еспанія	3. чвітня, 1919.
Швеція	17. жовтня, 1919.
Швейцарія	27. січня, 1919.
Уругвай	17. листопада, 1915.

Совітська торговельна комісія вертає до Росії.

ЛОНДОН, 3. мая. — Совітська торговельна комісія під проводом Л. Красіна рішила вернути назад до Росії в виду того, що англійське правительство відмовилось впусти до Англії Максима Літвінова.

ПОЗІР! МІСЦЕВІ ЧЛЕНИ УКР РОБ. ДОМУ!

В неділю, 16 мая, с. р. о годні 2.30 по полудні відбудуть ся у власній галі

РЕГУЛЯРНІ МІСЯЧНІ ЗБОРИ

місцевих членів Укр. Роб. Дому.

На деннім порядку е важні справи до поріцання.

ПРИХОДІТЬ ВСІ!

ПОШУКУЮ

свого брата Юзя Шарі, з села Суходіл, пов. Гусятин. Приїхав до Канади в 1911 році і найбільше перебував в Вінніпегу. Хто би його знав або він сам, прошу зголоситись до:

Mrs. K. Karman
P. O. Box #215
Ferne, B. C.
(28)

ПОШУКУЮ

Максима Рісифова Бойка і Федора Фелімонова Хованчука. Походять оба з Подільської губернії, Камінецького уезда, Маковської волості. Федор походить з місточка Макова, а Максим з Шапава. Я дістав лист з старого краю і маю для них важну новість. Мають перебувати десь в Онтарію, правдоподібно в околиці Крейтон Майн. Прошу зголоситись на адресу:

F. Palahniuk
Hillcrest Mines, Alta.
(27)

ПОТРІБНО

рубачів дов. платня \$3.25 за корд. Після чотирох місяців занятя по 15 ц. бонус від корда.

Зголошуватись до:

C. Stephens
P. O. Fasset, Que.
(26)

ПОШУКУЮ

свого брата Івана Піць, з села Драчинськ, повіт Вашківці, Буковина. В р. 1912 перебував в Форт Віліям, Онт. Хто би знав про него або він сам, прошу написати до:

Teodor Pitt
509 1/2 — 6 Ave So.
Seattle, Wash.
(26)

ПОШУКУЮ

Стефана Куйбіда, з Борщова. З ним хоче переписати ся його брат. За адресою прошу зголоситись до:

Wm. Solomon
Terence, Man.
(27)

ПОШУКУЮ

в дуже важній справі товариша Петра Стечишина. Він перебував в р. 1919 в Калгарі, Алта. Хто би про него знав або він сам, хай пише на адресу:

Nykola Pylypiw
Box 64
Edmonton, Alta.
(28)

ПОШУКУЮ

в дуже важній справі Андрія Провального, з села Білої, п. Чортків. В 1914 р. перебував в Монреалі. Хто би про него знав або він сам, хай зголосить ся на адресу:

Efin Skyfin
105 Stuart St. W.
Hamilton, Ont.
(27)

ПОШУКУЮ

свого брата Артимона Задубрівського, з села Кішмань, повіт Кішмань, Буковина. В р. 1914. перебував у Ванкувері, Б. К., а тепер має перебувати в Саскачевані. Хто-би про него знав або він сам, прошу написати до:

George Zadubriwsky
509 1/2 — 6 Ave So.
Seattle, Wash.
(28)

ПОШУКУЮ

Держачи штор у Копер Кліф, Онт. від 1907 — 1917 р. помагав я підчас тяжких часів, які мали тоді місце для наших людей всім товаришам, які завинили мені в той спосіб понад \$7000 (сім тисяч) доларів і доси не віддали мені тих грошей.

Недавно повстав огонь на моім обійстю і знищив усе до тала. Через те опинив ся я в дуже критичнім положеню, разом з родиною. По тій причині звергаю ся до всіх своїх довжників, щоби заплатили се, що мені завинили, маючи згляд на мое безвихідне положене.

На разі не подаю нічийого назвіска а зроблю се пізніше, коли не зголосять ся.

Всім, що відізвуть ся на сей мій поклик складаю сердечну подяку і пишу ся з поважанем,

Wasyl Buczowski,
Box 939
Sudbury, Ont.
(27)

ПОШУКУЮ

Товаришів Павла Українця і Петра Перуна, з Золотога Білча, повіт Борщів, Галичина і Володимна Укаїця, з Сокаля, Галичина. Сей останній перебував в Злучених Штатах. Прошу зголоситись на адресу:

H. Ukrainee
Cardiff, Alta.
(27)

ПОШУКУЮ

свого країня Івана Мінтенка Пантелеєвого, Стефана Мінтенка Петрового і Назарія Мінтенка, з села Кучурова Великого, Буковина. В 1914 р. перебували в Алберті. Маю цікавий лист з краю. Хто би знав де вони перебувають підсю пору або вони самі, прошу писати до:

Artimon Radul
Box 115
Cobalt, Ont.
(27)

ПОШУКУЮ

свого брата Танасія Баявська і вуйка Артемія Спатаря, з села Мігучин, повіт Серет, Буковина. Брат має перебувати десь около Ріджайні, Саск., а вуйко Артемія в Онтарію. Маю листи з старого краю. Хто-знає їхні адреси або вони самі, проши повідомити мене на адресу:

Mike Balawsiak
10 Drummond Pl.
Toronto, Ont.
(27)

ПОШУКУЮ

Першого брата Петра Куєка (Сімьонового) і тіточного брата Николая Карпока. Перший з них має перебувати в Саскачевані, а другий в Зл. Штатах. Пошукую також Григорія Бойчука і Івана Королюка. Всі вони походять з села Витилівки, повіт Кішмань, Буковина. Хто би про них знав або вони самі, прошу писати на понизшу адресу:

Fred Kuyek
Foam Lake, Sask.
(27)

ПОШУКУЮ

в дуже важній справі свого брата Дмитра Скоропаду, родом з Нараєва, повіт Бережани, Галичина. Два роки тому назад перебував в Клівленді, Огайо, а тепер має перебувати десь на Заході або в Канаді. Хто би знав його адресу або він сам, прошу зголоситись до:

M. Skoropada
430 Martin St.
Detroit, Mich.
(27)

ПОШУКУЮ

свого країня Василя Слободяна, з села Тортврі, повіт Заставна, Буковина. В р. 1912 перебував в Мус Джо, а тепер має перебувати в Сидні, на сході. Маю для него лист з старого краю. Хто знає його адресу або він сам, хай зголосить ся до:

Prokip Peleperchanski
303 Main St., South Hill
Moose Jaw, Sask.
(27)

ПРЕНУМЕРУЙТЕ СОБІ

"МОЛОТ"

САТИРИЧНО-ГУМОРИСТИЧНА ЧАСОПИСЬ

Передплата — \$2.00 нарік, 10 цнт. поодинокє число.

"МОЛОТ"

414 E. 9th STR. — — — — NEW YORK, N. Y.

ЧИТАЙТЕ!

"УКРАЇНСЬКІ ЩОДЕННІ ВІСТІ"

ОДИНОКА ЩОДЕННА ЧАСОПИСЬ ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ ЕМІГРАНТІВ В АМЕРИЦІ.

Ся часопис, має своїх кореспондентів в Европі як також в ріжних центрах української еміграції в Америці.

ПЕРЕДПЛАТА ВІНОСИТЬ:

На рік \$9.00
На пів року \$4.50
На три місяці \$2.50

Передплату шліть, або по оказове число пишть на адресу:

Ukrainski Shchodenni Visty

502 EAST 11th STR. — — — — NEW YORK, N. Y.